HET STRAND TUSSEN WIJK AAN ZEE EN DE NOORDPIER VAN IJMUIDEN EEN VRIJ ONBEKEND MAAR ZEER GOEDGEVIG STRAND

door

J. de Ligt

Zoals ik in mijn artikel van maart jl. al heb laten weten, was ik van plan om mijn ervaringen van dit strand eens op te schrijven. Deze toezegging zal ik nu waar maken.

Ik verkeerde in de voor mijn hobby gelukkige omstandigheid, dat ik elke dag de tijd had om dit strand aan een grondige inspectie van minimaal enige uren te kunnen onderwerpen. Hiermee ben ik bezig geweest van oktober 1980 t/m november 1981. De resultaten van deze inspecties waren van dusdanige aard,dat een artikel over dit strand niet meer dan terecht is. Dit mede door gesprekken met andere verzamelaars, waaruit steeds weer naar voren kwam, dat dit een voor hen onbekend stukje van ons Nederlandse strand bleek te zijn.

Uit de resultaten van mijn strandtochten dat jaar viel op te merken, dat het vinden van bijzondere soorten op dit strand min of meer seizoen-gebonden is. Vanaf half april tot half augustus kan men zich de tijd en de moeite besparen om daar te gaan zoeken. In de eerste plaats wordt het er steeds drukker, zodat het bijzondere schelpenmateriaal, zo het al aan zou spoelen, meestal al snel wordt stukgetrapt door de 'dagjesmensen'. Tevens word je, wanneer je toch zou gaan zoeken, steeds lastig gevallen door mensen die komen vragen wat je daar nu aan het doen bent. Dit heeft tot gevolg dat zowel je concentratie als het plezier van het zoeken wel zo'n beetje tot het nulpunt daalt.

Mijn eerste bijzondere vondst betrof een doublet van Venerupis decussata, waar zelfs nog vleesresten in te ontdekken waren. Dit gebeurde in oktober 1981, terwijl er een stevige zuidwesten wind stond. De maand daarna vond ik onder gelijke weersomstandigheden in de lange uitrollers op het strand een gaaf doublet Solen marginatus met zelfs nog een mooi gaaf periostracum er op. Ook de maand december had weer enkele bijzondere vondsten voor mij in petto. Zo vond ik op het strand van Wijk aan Zee in een gruisbankje van ongeveer een meter in het vierkant, 3 exemplaren Philina aperta quadripartita. Groot waren deze echter niet, het

grootste exemplaar haalde amper de 10 mm. Tevens waren ze allemaal aan de rand licht beschadigd. Na deze drie exemplaren is het mij nog eenmaal gelukt om deze soort op het zelfde strand aan te treffen en wel in september 1981. Ook deze vondst deed ik in een gruisbankje. Het betrof 1 exemplaar van dezelfde grootte als de vorige vondst, met dit verschil dat deze vrijwel gaaf was.

In de winter van 1980/1981 lag er op het strand bij de Noordpier van IJmuiden een enorme hoeveelheid gruis en er waren overal Natica-bankjes op het strand te vinden. Bij het onderzoeken daarvan is het mij wel eens overkomen, dat ik op een middag 40 huisjes van de soort Acteon tornatilis mee naar huis kon nemen. Daar aangekomen, haalde ik de gave exemplaren er uit, terwijl de defecte en zwaar beschadigde huisjes in de vuilnisbak terecht kwamen. Zo te werk gaande had ik aan het einde van die winter 10 gave schelpen over, waarvan er 7 stuks gaaf van kleur en tekening waren; 2 waren door veroudering al van kleur veranderd, hoewel de lichte bandjes nog duidelijk te herkennen waren, en maar 1 exemplaar was al zo verouderd, dat het totaal leiblauw van kleur was geworden. Verder valt er over deze schelpen nog te vermelden, dat de grootte gemiddeld zo'n 13 mm bedroeg, op twee uitschieters na, welke het formaat van 20 mm hadden.

Ook gebeurde het die winter regelmatig dat er stukken plastic, metalen vaten en ander afval van menselijke herkomst aanspoelde. Dit werd ook door mij onderzocht op het voorkomen van mollusken, wat in januari 1981 resulteerde in de vondst, op een stuk plastic, van 13 juveniele exemplaren van Aequipecten opercularis, waarvan het grootste exemplaar enkele millimeters groot was. Op hetzelfde stuk plastic zaten ook nog 2 Crepidula fornicata, waarvan het grootste dier ruim 45 mm mat, terwijl de andere nog geen 10 mm was.

Een molluskensoort welke door mij ook alleen maar in de winter werd aangetroffen in gruisbanken, was Oenopota turricula. In het boekje 'Schelpen vinden en herkennen' van de heer B. Entrop staat dat deze soort niet zeldzaam is in afzettingen van fijn materiaal, doch in een ander boekje van dezelfde auteur valt te lezen, dat het een nogal zeldzame verschijning op onze stranden is. Dit laatste staat in het boekje 'Schelpen die men vinden kan'. Naar mijn ervaring geeft dit laatste boekje wat deze soort betreft een beter beeld van de kans ze te vinden. Zelf heb ik op het strand slechts 6 behoorlijke schelpen kunnen vinden.

In het begin van het voorjaar, zo ongeveer vanaf de maanden maart en april, beginnen de gruis- en Natica-bankjes op dit strand in aantal en grootte sterk af te nemen, wat de kansen om nog iets bijzonders te vinden sterk doet slinken. Mijn laatste vondst dat voorjaar was rond 15 april, toen ik in een van de weinige Natica-bankjes een huisje van Ceratostoma erinaceum vond, dat echter zwaar was begroeid door de ruwe zeerasp.

Na de zomer, waarin ik om eerder genoemde reden niets heb kunnen vinden, deed ik in september 1981 pas weer een vondst welke het vermelden waard is, want een gaaf doubletje van Ensis pellucidus vind je ook niet elke dag op onze stranden. Een bijkomstige bijzonderheid was eigenlijk wel, dat ik deze vondst deed midden op het strand en niet, zoals dat gewoonlijk bij deze soort het geval schijnt te zijn, in een bankje van fijn materiaal.

Mijn laatste vondst, wat betreft de grotere soorten, vond plaats bij de Noordpier van IJmuiden in oktober 1981. Naar alle waarschijnlijkheid speelde hierbij ook weer een harde wind een grote rol. Ik liep met mijn laarzen in de uitlopers van de golven,

toen ik een schelp in het water zag liggen, welke ik zo op het eerste gezicht niet kon thuisbrengen. Wie schetst mijn verbazing toen bleek, dat ik een rechterklep van een Arcopagia crassa uit het water haalde. Dit was wel het allerlaatste wat ik had verwacht.

Voor de kleinere soorten welke in het fijnere materiaal te vinden zijn nam ik altijd twee grote lege potten mee als ik het strand op ging. Daarin verzamelde ik, wanneer het aanwezig was, dit fijne materiaal. Thuis aangekomen, liet ik dit eerst drogen waarna ik het zand er met een zeef uit verwijderde. Ook dit zand onderzocht ik nog onder een microscoop, in de hoop ooit nog eens op deze manier een Ammonicera rota, Skeneopsis planorbis of een Caecum glabrum te kunnen vinden. Dit intensieve speurwerk leverde pas op 14 oktober 1981 het nodige succes op, toen ik 1 exemplaar van de eerstgenoemde soort ontdekte. De maand daaropvolgend vond ik op dezelfde manier werkend de beide andere soorten.

In het materiaal dat ik, na het zand te hebben uitgezeefd, overhield trof ik vooral Hydrobia stagnorum en Peringia ulvae zeer algemeen aan. Verdere vondsten uit fijn materiaal waren: Cingula semicostata 3x, Cingula semicostata aculeus 1x, Putilla semistriata 2x, Assiminea grayana 2x, Tornus subcarinatus 4x, Bittium reticulatum 3x, Chrysallida decussata 2x[x], Retusa obtusa 18x en als laatste Ovatella miosotis 3x. Tevens vond ik in het fijne materiaal Mysella bidentata en Tellimya ferrufinosa, welke daar algemeen voorkomen, en Turneria jeffreysi, waarvan ik 7 losse kleppen wist te verzamelen. Ook 1 losse klep Thrasia papyracea werd door mij gevonden op de vloedlijn.

Als laatste valt over dit strand nog te vermelden, dat ook materiaal uit het Eemiën er wel eens te verzamelen valt, hoewel daar enig geluk en geduld bij komt kijken. Zo heb ik in de loop van dat jaar enige losse kleppen Venerupis senescens verzameld. Tevens vond ik in het najaar van 1980 een zeer grote Cardium, welke ik door een deskundige liet determineren als zijnde een Acanthocardium echinatum uit het Eemiën. Het schijnt dat deze soort uit die tijd tot de zeldzaamheden behoort, wat deze strandvondst des te opmerkelijker maakt. Verdere fossiele vondsten uit die tijd zijn een Mactra corallina plistoneerlandica uit het najaar van 1980, welke ik op een oude vloedlijn vond na een storm. Tevens valt te vermelden dat ik die winter bij de Noordpier van IJmuiden enkele losse kleppen Solen marginatus kon verzamelen, welke ook weer uit de Eemiën stammen.

De volgende fossielenvondst deed ik in augustus 1981, toen ik een losse klep Mysia undata opraapte. In eerste instantie leek deze schelp ontzettend op een Macoma balthica, maar een vergelijking hiermee bracht uitkomst. De laatste Eemiën-vondst betrof een Chlamys varia, welke jammer genoeg een beschadiging had. Deze schelp vond ik bij de Noordpier, tezamen met 2 losse kleppen van Venerupis aurea senescens.

Resumerend:

Om schelpen te gaan zoeken op dit stuk van ons strand, scoort de winter wat betreft de kansen op een bijzondere vondst de hoogste ogen, met de herfst op een goede tweede plaats, speciaal vlak na een zware storm of tijdens windkracht 6 tot 7. In het voorjaar worden de kansen kleiner naarmate het seizoen vordert.

---

[x] Vermoedelijk gaat het hier om Ch. sarsi (Nordsieck), zie J.J. van Aartsen in CB 156 (1974), p. 234.

De zomer, tenslotte, valt voor ons doel af. Tenzij u een zonaanbidder bent, kunt u dan beter een ander strand uitzoeken.

LITERATUUR

ENTROP, B., 1959. Schelpen vinden en herkennen: 1-324. Zutphen.
-----, 1975. Schelpen die men vinden kan. Zutphen.
TEBBLE, N., 1976. British bivalve seashells: 1-212. London.
JANSSEN, A.W., 1975. Systematische lijst van Nederlandse recente en fossiele mollusken.- Meded. Werkgr. tert. kwart. Geol. 12: 115-170.
CHRISTENSEN, J.M., 1979. Schelpen. Zutphen.